

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
MUZIEJŲ ĮSTATYMO NR. I-930 PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2023 m. kovo 23 d. Nr. XIV-1819
Vilnius

1 straipsnis. Lietuvos Respublikos muziejų įstatymo Nr. I-930 nauja redakcija
Pakeisti Lietuvos Respublikos muziejų įstatymą Nr. I-930 ir jį išdėstyti taip:

**„LIETUVOS RESPUBLIKOS
MUZIEJŲ
ĮSTATYMAS**

Lietuvos Respublikos Seimas,

atsižvelgdamas į muziejų misiją – formuoti žmogaus istorinę, kultūrinę, socialinę patirtį, aktyviai ir įtaigiai, tradicinėmis ir šiuolaikinėmis komunikacijos priemonėmis pristatant visuomenei muziejuose saugomus ir tyrinėjamus žmonijos ir jos aplinkos materialius ir nematerialius liudijimus, laikantis atvirumo, bendradarbiavimo, socialinės atsakomybės ir tvaraus vystymosi principų;

patvirtindamas, kad materialaus ir nematerialaus kultūros, istorijos, gamtos ir technikos paveldo išsaugojimas, tyrimas ir populiarinimas yra labai svarbūs visoms visuomenės grupėms, tarpkultūriniam žmonių dialogui, socialinei sanglaudai bei tvariam vystymuisi;

pripažindamas, kad muziejai dalyvauja formaliojo ir neformaliojo švietimo ir mokymosi visą gyvenimą procese plėtojant ir perduodant žinias, ugdant pilietiškumą ir kūrybiškumą, apibrėžiant kolektyvinę identitetą;

atkreipdamas dėmesį į tai, kad muziejų veikla turi būti skirta materialaus ir nematerialaus kultūros, istorijos, gamtos ir technikos paveldo išsaugojimui, tyrinėjimui ir populiarinimui užtikrinti;

pabrėždamas muziejų prieinamumo visoms visuomenės grupėms, laikantis lygiateisiškumo principo, sąlygų sudarymo svarbą,

p r i m a šį įstatymą.

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas reglamentuoja muziejų veiklos valdymą ir finansavimą, muziejų sistemą ir muziejų veiklos teisinio reguliavimo bei muziejų vadovų darbo santykių ypatumus, muziejų rinkinių ir jų apsaugos, apskaitos ir saugojimo užtikrinimą bei kitus su muziejų veikla susijusius santykius.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Muziejaus rinkinys** – bendrais požymiais susietos ir susistemintos muziejinės vertybės, kurių kaupimu, saugojimu ir tyrinėjimu grindžiama muziejinė komunikacija ir muziejinė edukacija.

2. **Muziejinė edukacija** – viešoji paslauga, kultūrinės edukacijos dalis – aktyvaus, įtraukaus kūrybinio mokymo ir mokymosi principais grindžiama muziejaus veikla, kuri vykdoma panaudojant muziejuje saugomas muziejinės vertybes ir sukauptas žinias ir kuria skatinami asmens kultūros ir švietimo poreikiai, ugdoma kūrybinga asmenybė, stiprinami kultūros, istorijos, meno, gamtos ir technikos pažinimo ir patyrimo įpročiai bei lavinamos kultūrinės ir socialinės žinios bei įgūdžiai.

3. **Muziejinė komunikacija** – interaktyvi ir įtrauki muziejaus sąveika su visuomene, kurios pagrindinis uždavinys – per muziejaus rinkinių tyrimus, jų rezultatų viešinimą, nuolatinės ekspozicijas, parodas, edukacines ir kitas veiklas užtikrinti visuomenės prieigą prie materialaus ir nematerialaus kultūros, istorijos, gamtos ir technikos paveldo informacijos šaltinių, idėjų ir požiūrių įvairovės.

4. **Muziejinė vertybė** – archeologiniu, istoriniu, meniniu, etniniu, religiniu, mokslo, memorialiniu arba kitokiu kultūros požiūriu vertingas materialaus ar nematerialaus kultūros, istorijos, gamtos ir technikos paveldo objektas, taip pat muziejų kaupimo, saugojimo, tyrimo ir muziejinės komunikacijos bei muziejinės edukacijos objektas, įtrauktas į muziejaus rinkinių apskaitą, turintis šifrą ir individualų apskaitos numerį.

5. **Muziejus** – juridinis asmuo arba juridinio asmens padalinys, kurių svarbiausia veikla yra kaupti, saugoti, konservuoti, restauruoti, tirti ir populiarinti materialaus ir nematerialaus kultūros, istorijos, gamtos ir technikos paveldo vertybes, siekiant suteikti visuomenei pažinimo, ugdymo, studijų, kūrybiškumo sklaidos ir kokybiško laisvalaikio galimybes.

6. **Nuolatinė ekspozicija** – muziejinių vertybių ir jas papildančių elementų pagrindu sukurta muziejinės komunikacijos erdvė, pristatanti visuomenei nuolatinį muziejaus rinkinį.

7. **Saugojimas** – muziejinėms vertybėms tinkamos aplinkos sudarymas ir palaikymas, tų vertybių priežiūra ir laiku atliekamas konservavimas ir restauravimas, užtikrinant jų stabilią būklę ir stabdant nykimą.

8. **Vyriausiasis muziejaus rinkinių kuratorius** – muziejaus darbuotojas, organizuojantis ir koordinuojantis muziejaus rinkinių kaupimą, priežiūrą ir administravimą, užtikrinantis jų dokumentavimą, apsaugą, saugojimą, tyrimus, prieigą ir naudojimą, dalyvaujantis muziejinės edukacijos ir muziejinės komunikacijos veiklose.

9. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip apibrėžiamos Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatyme, Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatyme, Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos darbo kodekse, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme, Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatyme, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme.

3 straipsnis. Muziejų veiklos principai

Muziejų veikla organizuojama vadovaujantis šiais principais:

1) atsakomybės principu, reiškiančiu, kad muziejai turi užtikrinti nacionalinio tapatumo ir istorinės atminties, kultūros, istorijos, gamtos ir technikos paveldo išsaugojimą, istorinės, kultūrinės, socialinės žinijos pagrįstumą ir objektyvumą, perteikiamą muziejinės komunikacijos priemonėmis;

2) atvirumo ir nediskriminavimo principu, reiškiančiu, kad muziejai turi atliepti visuomenės poreikius, lūkesčius ir poreikius, būti atviri inovatyviems darbo metodams, šiuolaikinėms ir tradicinėms technologijoms bei raiškos būdams, teikti paslaugas visiems žmonėms, nepaisant jų lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos ir (ar) kitų aplinkybių, ir siekti, kad kiekvienas muziejuje apsilankęs žmogus jaustųsi jame laukiamas ir svarbus;

3) kompetencijos principu, reiškiančiu, kad muziejai turi siekti aukščiausios kokybės veiklos rezultatų, deramai atlikti savo funkcijas, o muziejaus darbuotojai – nuolat tobulinti kompetencijas;

4) kūrybiškumo principu, reiškiančiu, kad muziejai savo veikloje turi taikyti įvairias muziejinės ir viešosios komunikacijos priemones, sudarančias galimybes formuoti istorinę, kultūrinę bei socialinę patirtį, ugdyti pilietinę tapatybę, prisitaikyti prie kintančių veiklos sąlygų ir

reikalavimų, technologijų, darbo organizavimo pokyčių ir kitų aplinkybių, didinti muziejaus kaip sociokultūrinės institucijos vaidmenį;

5) skaidrumo ir viešumo principu, reiškiančiu, kad muziejai, vykdydami savo veiklą, turi remtis sąžiningumo ir skaidrumo principais, prioritetą teikti visuomenės interesams. Muziejų darbuotojai turi vengti viešųjų ir privačių interesų konflikto, nesiekti asmeninės naudos, nepiktnaudžiauti pareigomis, netoleruoti kyšininkavimo, protekcionizmo, nepotizmo, sukčiavimo, laikytis visiškos netolerancijos korupcijai. Muziejai jiems skirtas lėšas ir kitą turtą turi naudoti skaidriai, racionaliai ir efektyviai.

II SKYRIUS

MUZIEJŲ VEIKLOS VALDYMAS IR FINANSAVIMAS

4 straipsnis. Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos, kitų ministerijų ir savivaldybių tarybų kompetencija muziejų veiklos valdymo srityje

1. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija atlieka šias muziejų veiklos valdymo funkcijas:

1) bendradarbiaudama su muziejų bendruomene formuoja muziejų politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą;

2) atlieka nacionalinių ir valstybinių muziejų teikiamų viešųjų paslaugų teikimo administravimo funkcijas, nurodytas Viešojo administravimo įstatymo 20 straipsnyje;

3) atlieka muziejų veiklos rezultatų, muziejinių vertybių apsaugos, apskaitos ir saugojimo sąlygų muziejuose analizę ir stebėseną;

4) nustato muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina, veiklos vertinimo kriterijus;

5) nustato muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina, teikiamų mokamų paslaugų sąrašą, jų įkainių apskaičiavimo ir muziejų lankymo lengvatų taikymo tvarką.

2. Kitos ministerijos atlieka šio straipsnio 1 dalies 4 ir 5 punktuose nustatytas muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina, veiklos valdymo funkcijas.

3. Savivaldybių tarybos atlieka šias muziejų veiklos valdymo funkcijas:

1) atlieka muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina, teikiamų viešųjų paslaugų teikimo administravimo funkcijas, nurodytas Viešojo administravimo įstatymo 20 straipsnyje;

2) atlieka šio straipsnio 1 dalies 4 ir 5 punktuose nustatytas muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina, veiklos valdymo funkcijas.

5 straipsnis. Muziejų taryba

1. Muziejų taryba yra prie Kultūros ministerijos veikianti kolegiali, patariamojo balso teisę turinti institucija, atliekanti eksperto ir konsultanto funkcijas, kai sprendžiami muziejų politikos formavimo ir įgyvendinimo klausimai. Muziejų tarybos sudarymo tvarką nustato ir jos nuostatus tvirtina kultūros ministras. Muziejų tarybos narių darbas apmokamas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka.

2. Muziejų taryba teikia išvadas ir pasiūlymus Kultūros ministerijai dėl:

- 1) teisės aktų, reglamentuojančių muziejų veiklą, projektų;
- 2) muziejų veiklos ir teikiamų paslaugų tobulinimo;
- 3) kitų kultūros ministro pasiūlytų svarstyti muziejų veiklos klausimų.

6 straipsnis. Muziejų finansavimas ir lėšos

1. Muziejų lėšas sudaro:

- 1) valstybės arba savivaldybės biudžeto lėšos, įskaitant pajamas iš muziejų teikiamų paslaugų, prekių, biologinio turto pardavimo, patalpų ir kito turto nuomos;
- 2) tarptautinių ir užsienio fondų bei organizacijų skiriamos lėšos;
- 3) lėšos, gautos kaip parama pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą;
- 4) kitos teisėtai gautos lėšos.

2. Nacionaliniai ir valstybiniai muziejai finansuojami iš valstybės biudžeto ir kitų teisėtai gautų lėšų.

3. Nacionalinių ir valstybinių muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija, veikla taip pat yra finansuojama iš Kultūros ministerijai skiriamų valstybės biudžeto asignavimų, skirtų kultūros ministro tvirtinamam muziejų veiklos skatinimo veiksmų planui (toliau – Muziejų veiklos skatinimo veiksmų planas) įgyvendinti.

4. Muziejų veiklos skatinimo veiksmų planas yra skirtas kilnojamųjų kultūros vertybių įsigijimo, tyrimo, restauravimo ir sklaidos veiklų tęstinumui užtikrinti. Šis planas įgyvendinamas finansuojamų projektų forma kultūros ministro nustatyta tvarka.

5. Savivaldybių muziejai, kurių teisinė forma yra biudžetinė įstaiga, finansuojami iš savivaldybių biudžetų ir kitų teisėtai gautų lėšų. Savivaldybių muziejai, kurių teisinė forma yra viešoji įstaiga, finansuojami Viešųjų įstaigų įstatymo nustatyta tvarka, taip pat jiems gali būti skiriama lėšų iš savivaldybių biudžetų jų veiklai vykdyti.

6. Kiti muziejai finansuojami jų teisinę formą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

III SKYRIUS

MUZIEJŲ SISTEMA IR MUZIEJŲ VEIKLOS TEISINIO REGULIAVIMO YPATUMAI

7 straipsnis. Muziejų sistema

1. Muziejų sistemą Lietuvoje sudaro nacionaliniai muziejai, valstybiniai muziejai, savivaldybių muziejai, kiti muziejai ir muziejų kompetencijų centrai.

2. Apie sprendimą dėl muziejaus, nepaisant jo teisinės formos, steigimo, reorganizavimo, pertvarkymo ir likvidavimo, ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo šio sprendimo priėmimo dienos informuojama Kultūros ministerija. Ši nuostata netaikoma muziejams, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija.

8 straipsnis. Nacionaliniai muziejai

1. Nacionaliniai muziejai kaupia, saugo, tyrinėja, konservuoja, restauruoja ir pristato visuomenei valstybei reikšmingiausias ir išsamiausias muziejaus rinkinių profilį atitinkančius nacionalinės ir tarptautinės reikšmės muziejaus rinkinius. Nacionaliniai muziejai yra biudžetinės įstaigos, kurių savininkė yra valstybė. Sprendimą dėl nacionalinio muziejaus steigimo, reorganizavimo, pertvarkymo ir likvidavimo priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė, o Kultūros ministerija įgyvendina kitas šių įstaigų savininko teises ir pareigas. Sprendimą dėl nacionalinio muziejaus statuso suteikimo valstybiniam muziejui priima Vyriausybė.

2. Nacionaliniai muziejai atlieka šias funkcijas:

- 1) teikia muziejų lankymo ir muziejinės edukacijos viešąsias paslaugas;
- 2) kaupia ir saugo valstybei reikšmingiausias, muziejaus rinkinių profilį ir komplektavimo kryptis atitinkančias nacionalinės ir tarptautinės reikšmės muziejines vertybes;
- 3) organizuoja ir tvarko sukauptų muziejinių vertybių apskaitą;
- 4) vykdo sukauptų muziejinių vertybių konservavimą ir restauravimą Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo nustatyta tvarka;
- 5) vykdo sukauptų muziejinių vertybių skaitmeninimą;
- 6) vykdo muziejinės komunikacijos veiklas;
- 7) įgyvendina muziejinės edukacijos veiklas, sudarančias sąlygas formaliajam ir neformaliajam švietimui;
- 8) įgyvendina asmenims su negalia skirtas veiklas ir prie visuomenės psichosocialinės ir dvasinės gerovės kūrimo prisidedančias veiklas;
- 9) savarankiškai ar bendradarbiaudami su mokslo ir studijų institucijomis, mokslinių tyrimų įstaigomis ar mokslininkais vykdo muziejaus rinkinių mokslinius ir kitus tyrimus;

10) organizuoja ar įgyvendina muziejų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą ir kompetencijų ugdymą;

11) atlieka muziejų rinkinių apsaugos, apskaitos, tyrinėjimo ir muziejinės komunikacijos metodinio centro funkcijas;

12) įgyvendina nacionalinius, tarptautinius, Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitų bendradarbiavimo programų finansavimo projektus muziejų plėtros, kultūros, turizmo, visuomenės psichosocialinės ir dvasinės gerovės srityse;

13) deleguoja muziejaus atstovus Kultūros ministerijai vertinant valstybinių muziejų veiklą ir juose saugomų rinkinių apskaitą bei apsaugą;

14) dalyvauja Europos ir pasaulio muziejų tarptautinių tinklų veikloje, vykdo bendras veiklas su kitomis nacionalinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis, veikiančiomis muziejų srityje;

15) kaupia informaciją apie muziejaus rinkinių profilį atitinkančias muziejines vertybes, priklausančias kitiems Lietuvos ir užsienio šalių muziejams, įstaigoms ir organizacijoms, fiziniams asmenims;

16) kaupia informaciją apie muziejaus rinkinių profilį atitinkančias dingusias arba neteisėtai iš Lietuvos Respublikos išvežtas kultūros vertybes;

17) rengia strateginius veiklos planus ir teikia juos tvirtinti Kultūros ministerijai;

18) rengia metinius veiklos planus ir teikia juos tvirtinti Kultūros ministerijai, jeigu jų vadovams Kultūros ministerija nėra pavedusi tvirtinti savo vadovaujamos įstaigos metinių veiklos planų;

19) rengia metines veiklos ataskaitas ir teikia jas Kultūros ministerijai;

20) kultūros ministro nustatyta tvarka teikia statistinius duomenis apie muziejaus veiklą Kultūros ministerijai;

21) atlieka kitas teisės aktuose ir muziejaus nuostatuose nustatytas funkcijas.

9 straipsnis. Valstybiniai muziejai

1. Valstybiniai muziejai yra specializuoti muziejai. Jie kaupia, saugo, tyrinėja, konservuoja, restauruoja ir pristato visuomenei jų specializaciją atitinkančius muziejinių vertybių rinkinius. Valstybiniai muziejai yra biudžetinės įstaigos, kurių savininkė yra valstybė, o jų savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija arba kitos ministerijos.

2. Valstybiniai muziejai atlieka šias funkcijas:

1) teikia muziejų lankymo ir muziejinės edukacijos viešąsias paslaugas;

2) kaupia ir saugo muziejaus rinkinių profilį ir komplektavimo kryptis atitinkančias muziejines vertybes;

- 3) organizuoja ir tvarko sukauptų muziejinių vertybių apskaitą;
- 4) vykdo sukauptų muziejinių vertybių konservavimą ir restauravimą Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo nustatyta tvarka;
- 5) vykdo sukauptų muziejinių vertybių skaitmeninimą;
- 6) vykdo muziejinės komunikacijos veiklas;
- 7) įgyvendina muziejinės edukacijos veiklas, sudarančias sąlygas formaliajam ir neformaliajam švietimui;
- 8) įgyvendina asmenims su negalia skirtas veiklas ir prie visuomenės psichosocialinės ir dvasinės gerovės kūrimo prisidedančias veiklas;
- 9) savarankiškai ar bendradarbiaudami su mokslo ir studijų institucijomis, mokslinių tyrimų įstaigomis ar mokslininkais vykdo muziejaus rinkinių mokslinius ir kitus tyrimus;
- 10) atlieka savivaldybių ir kitų muziejų rinkinių apsaugos, apskaitos, tyrinėjimo ir muziejinės komunikacijos metodinio centro funkcijas;
- 11) įgyvendina nacionalinius, tarptautinius, Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitų bendradarbiavimo programų finansavimo projektus muziejų plėtros, kultūros, turizmo, visuomenės psichosocialinės ir dvasinės gerovės srityse;
- 12) dalyvauja Europos ir pasaulio muziejų tarptautinių tinklų veikloje, vykdo bendras veiklas su kitomis nacionalinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis, veikiančiomis muziejų srityje;
- 13) kaupia informaciją apie muziejaus rinkinių profilį atitinkančias muziejines vertybes, priklausančias kitiems Lietuvos ir užsienio šalių muziejams, įstaigoms ir organizacijoms, fiziniams asmenims;
- 14) kaupia informaciją apie muziejaus rinkinių profilį atitinkančias dingusias arba neteisėtai iš Lietuvos Respublikos išvežtas kultūros vertybes;
- 15) rengia metinius veiklos planus ir teikia juos tvirtinti įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai, jeigu jų vadovams įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos nėra pavesta tvirtinti savo vadovaujamos įstaigos metinius veiklos planus;
- 16) rengia metines veiklos ataskaitas ir teikia jas įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai;
- 17) kultūros ministro nustatyta tvarka teikia statistinius duomenis apie muziejaus veiklą Kultūros ministerijai;
- 18) atlieka kitas teisės aktuose ir muziejaus nuostatuose nustatytas funkcijas.